

steunpunt vluchtelingen

Nieuwsbrief winter 2010/2011

RUIMTE IN DE MARGE

Help ons vluchtelingen helpen

Laten we solidariteit niet wegbezuinigen

**Wat is er nieuw aan de nieuwe asielprocedure Smartlappen en Volendamers
Van MAPP naar ZAPP tot MOO Kampvuur Mensenrechten zijn niet strafbaar**

Colofon

Redactioneel

Stichting ASKV/Steunpunt Vluchtelingen zet zich in voor de belangen van vluchtelingen.

We houden ons bezig met individuele hulpverlening aan afgewezen asielzoekers en voeren actie voor een menswaardig asielbeleid. Op zoek naar ruimte in de marge probeert het ASKV vluchtelingen te helpen.

Aan deze nieuwsbrief werkten mee:

Bas Baltus, Petra Schultz, Audry Kessels, David Teigeler, Arend Hamstra, Gea Vlasman, Annemieke Keunen, Bangin Yussif, Niclas Siegenthaler, Lukas van der Heijde en Rieke Spierings

Foto's: Bas Baltus (tenzij anders vermeld)

Lay-out: Bas Baltus (concept Kummer&Hermann)

Voor vragen en advies kunt u terecht bij:

ASKV/Steunpunt Vluchtelingen
Frederik Hendrikstraat 111 c
1052 HN Amsterdam
Tel: 020 6272408
Fax: 020 4203208
E-mail: askv@dds.nl
Website: www.askv.nl

Voor giften:

ING: 7913334 t.n.v.

Stichting ASKV in Amsterdam

Voorkantfoto:

Na afloop van de diploma-uitreiking Nederlandse les was er een gezellig kampvuur.

Beste lezer,

Waar gaan we het niet over hebben.

De vertragingen in het openbaar vervoer, de bankencrisis en de medewerking van een dubieuze partij aan de nieuwe regering.

Iedereen maakt aan den lijve mee dat we allemaal een stapje terug moeten doen. Het is niet anders. Daar moeten we het mee doen.

Waar gaat het in deze nieuwsbrief dan wel over.

Een aantal jaar geleden hebben we er voor gekozen om naast ons reguliere werk: het ondersteunen van (bijna) uitgeprocedeerde vluchtelingen, een aantal projecten op te zetten. We organiseerden al Nederlandse les en hadden het Huizen Adoptie Project, waarbij mensen een bijdrage kunnen leveren in de huisvesting van onze cliënten. Echter steeds vaker werden wij geconfronteerd met ernstig getraumatiseerde vluchtelingen waarbij onze dienstverlening te kort schoot.

Om hier een oplossing voor te vinden zijn we aantal projecten gestart die deels in elkaars verlengde liggen. Zoals u in deze nieuwsbrief kunt lezen hebben het MAPP, ZAPP en nu ook het MOO stevig aan de weg getimmerd. Niet alleen is er gedegen onderzoek gedaan naar de achterliggende en de huidige stand van zaken rond vluchtelingen met psychische problemen, nu ook is er daadwerkelijk een opvangproject gestart voor deze mensen.

Spijtig genoeg is er een aantal zaken dat onze grote attentie vereist: Zo dreigen er nog steeds mensen met dit koude weer op straat gezet te worden. En wordt het er niet makkelijker op als illegaliteit strafbaar wordt gesteld. Verder blijft de ongewenstverklaring een monsterlijk ding: in theorie uitgevonden voor zware buitenlandse criminelen, in de praktijk gebruikt als middel om mensen makkelijk op te sluiten en het land uit te zetten.

Al met al een hoop werk aan de winkel.
Graag sluiten we af met de leus:

Laten we solidariteit niet weg bezuinigen.

Inhoud

Ongewenstverklaring in de praktijk	4
Bij de hulpverlening van de ASKV merken we dat er steeds meer bezoekers komen die ongewenst verklaard zijn.	
Teken de petitie	5
Tegen strafbaarstelling illegaal verblijf	
Campagne: Mensenrechten zijn niet strafbaar	6
De nieuwe regering wil voorkomen dat uitgeprocedeerde asielzoekers een tweede aanvraag voor een verblijfsvergunning indienen. In het regeerakkoord staat dat illegaliteit strafbaar wordt.	
Wat is er nieuw in de nieuwe asielprocedure?	8
Met ingang van 1 juli 2010 is de Nederlandse asielprocedure ingrijpend gewijzigd. Met de nieuwe asielwet wordt geprobeerd om een kortere en zorgvuldigere procedure te bewerkstelligen.	
Nederlandse les: Van smartlap tot Volendammer	10
Ze dwalen door het grote schoolgebouw, de meeste lokalen donker met afgesloten deuren. Het is avond. Er is niemand te zien en als ze iemand zouden tegenkomen: hoe moet je iets vragen als je geen woord Nederlands spreekt?	
Afscheid van het MAPP	12
In 2006 organiseerde het Meldpunt Asielzoekers met Psychische Problemen (MAPP) de eerste psychologische onderzoeken bij pas aangekomen asielzoekers. Nu, vijf veelbewogen jaren, meer dan 400 onderzoeken en bijna 2000 meldingen later zal het MAPP project stoppen.	
Zorg voor Asielzoekers met Psychische Problemen	14
Het project: (ZAPP) van het ASKV is in juni 2009 van start gegaan. Het ZAPP project is een vervolg op het MAPP-project. In het project wordt een verbetering van de hulpverlening aan asielzoekers met psychische problemen nagestreefd.	
Expertmeeting ... kampvuuroverleg	16
Op 4 november organiseerde het ZAPP een expertmeeting in Felix Meritis te Amsterdam rond de publicatie van drie deelstudies over de zorg van asielzoekers met psychische problemen.	
MOO: Doorbreek de vicieuze cirkel	19
Onlangst is het ASKV met een nieuw project van start gegaan: het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO).	
Gevaarlijk leven voor politica in Afghanistan	21
Oud-medewerker Arend Hamstra ging in september 2010 als verkiezingswaarnemer naar Afghanistan.	
Nieuw initiatief LOS: Meldpunt Vreemdelingendetentie	22
Vreemdelingen die niet beschikken over een geldig visum/verblijfsvergunning als zij Nederland binnen willen komen en vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven, kunnen in bewaring worden gesteld.	
Steun het werk van het ASKV/Steunpunt Vluchtelingen	24

Ongewenstverklaring in de praktijk

David Teigeler

Bij de hulpverlening van de ASKV merken we dat er steeds meer bezoekers komen die ongewenst verklaard zijn. Slechts in enkele gevallen, als er medische aspecten zijn of sprake is van gezinsleven en/of schrijnendheid, zien wij vooralsnog mogelijkheden voor ondersteuning.

Vorig jaar kwam Salawa via de stichting Open Deur bij ons op kantoor. In augustus 2000 had hij asiel aangevraagd. Dit werd snel afgewezen maar in hetzelfde jaar bleek dat hij een ernstig nierfalen heeft waardoor hij drie keer in de week dialyse moet ondergaan.

Hij ontmoet een Nederlandse vrouw en krijgt met haar twee kinderen. In 2004 wordt Salawa voor diefstal veroordeeld tot 12 maanden waarvan 8 maanden onvoorwaardelijk. Hij was depressief door de medische situatie en 'vrienden' hadden hem dit 'baantje' bezorgd. De straf is lager uitgevallen omdat hij volledig heeft meegewerkt aan het onderzoek en het vinden van de andere daders.

Zonder het te weten wordt Salawa in 2006 ongewenst verklaard door middel van publicatie in de Staatscourant. Pas als hij wordt opgepakt komen hij en zijn advocaat er achter dat de IND dit middel heeft toegepast. In 2009 wordt door de IND een artikel 64 aanvraag (uitstel van vertrek uit Nederland vanwege medische redenen) afgewezen en eveneens een opheffing ongewenstverklaring omdat hij in Nigeria nierdialyse zou kunnen krijgen en niet bewezen is dat hij vader van zijn kinderen is.

Een DNA-test kan het laatste aantonen en de advocaat komt erachter dat nierdialyse in Nigeria 800 euro per week zou kosten.

In juli 2010 doet de IND na een hoorzitting onmiddellijk uitspraak. De ongewenstverklaring wordt opgeheven en hij mag een aanvraag voor vergunning voor verblijf bij kind indienen.

Deze aanvraag loopt nog maar zou toegekend moeten worden. Zijn advocaat wil nog steeds dat de IND ook erkent dat artikel 3 van EVRM van toepassing is omdat het terugsturen van Salawa tot een medische noodsituatie en wellicht zijn dood zou leiden.

De behandeld arts heeft toegezegd dat Salawa, als de vergunning afgegeven wordt en hij verzekerd kan worden, op de lijst voor niertransplantatie wordt gezet. Over wanneer deze operatie zal kunnen plaatsvinden is geen indicatie te geven.

Ongewenstverklaring

Een ongewenstverklaring is een maatregel in het Nederlandse vreemdelingenrecht waarbij een in Nederland verblijvende vreemdeling door de minister van Justitie ongewenst kan worden verklaard. Op ongewenst verklaarde vreemdelingen rust de rechtsplicht Nederland onmiddellijk te verlaten. Een vreemdeling die zich zonder verblijfstitel in Nederland bevindt, is nog niet zonder meer strafbaar. Dat is pas anders wanneer de maatregel tot ongewenstverklaring is opgelegd.

Verblijft een vreemdeling ondanks een ongewenstverklaring tóch in Nederland, dan begaat deze daarmee een strafbaar feit. Verblijf in weerwil van een ongewenstverklaring wordt bestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of een geldboete van de derde categorie.

Sinds 2005 komt het geregeld voor, dat asielzoekers ongewenst worden verklaard, ook asielzoekers die nog niet zijn uitgeprocedeerd. De maatregel treft vooral (vermeende) 1F-ers (asielzoekers die verdacht worden van misdaden tegen de mensheid) en asielzoekers die zijn veroordeeld voor een misdrijf.

Vreemdelingen met een verblijfsvergunning kunnen ongewenst worden verklaard als zij zich schuldig maken aan een misdrijf waartegen een maximale gevangenisstraf van drie jaar of meer kan worden opgelegd. Bij vreemdelingen die (nog) niet beschikken over een verblijfsvergunning zijn de mogelijkheden tot ongewenstverklaring veel ruimer. Zij kunnen ongewenst worden verklaard als zij zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf, taakstraf of vrijheidsontnemende maatregel, waarbij het onvoorwaardelijke gedeelte één maand of meer bedraagt. Hierbij kun je denken aan (herhaalde) winkeldiefstal maar ook het reizen met een vals paspoort. In principe geldt de ongewenstverklaring voor een periode van 5 jaar (bij lichte vergrijpen) of 10 jaar (bij gewelds- en opiumdelicten).

Het vorige kabinet heeft al stappen gezet om het aantal ongewenstverklaringen te intensiveren. Cijfers van de IND laten zien dat in 2009 1650 mensen ongewenstverklaard zijn tegenover 1500 in 2008 en 1300 in 2007.

Dit staat op gespannen voet met Europese regelgeving dat mensen niet ongewenst verklaard mogen worden als er een risico bestaat op een onmenselijke behandeling of bestraffing bij gedwongen terugkeer (artikel 3 van EVRM).

Foto:Gea Vlasman

Teken de petitie:

Tegen strafbaarstelling illegaal verblijf

Op korte termijn valt te verwachten dat de Tweede Kamer zal stemmen over het wetsontwerp waarbij iemand die ooit illegaal in Nederland was, hier nooit meer legaal kan zijn. Bijvoorbeeld afgewezen in de asielprocedure. Kerk in actie is een campagne begonnen om dit te verhinderen. U kunt ook tekenen via:

www.askv.nl/teken_tegen_strafbaarstelling_illegaal_verblijf.html

Het ASKV zal haar uiterste best doen om deze maatregel tegen te gaan.

Campagne: Mensenrechten zijn niet strafbaar

Petra Schultz

De nieuwe regering wil voorkomen dat uitgeprocedeerde asielzoekers een tweede aanvraag voor een verblijfsvergunning indienen. In het regeerakkoord staat dat illegaliteit strafbaar wordt. Advocaten die uitgeprocedeerde asielzoekers ondersteunen bij het indienen van een nieuwe asiel - of reguliere aanvraag krijgen vaak geen geld meer. En de loketten waar reguliere aanvragen ingediend worden, worden opgeheven. Eens illegaal, is altijd illegaal.

In de vorige nieuwsbrief schreven we over het plan van het toenmalige kabinet om mensen die zonder verblijfsvergunning in Nederland hebben verbleven, geen nieuwe aanvraag in te laten dienen. Gelukkig was het vorige kabinet bereid om te luisteren naar de zorgen die het ASKV en anderen hadden over de gevolgen van dit beleid. Inmiddels hebben we een nieuw kabinet, met een nieuw regeerakkoord, en zijn bovenstaande plannen maar een deel van de zorgwekkende wetsvoorstellen.

De vaak 'holle' rechten die nog over blijven zijn er enkel omdat internationale verdragen zich verzetten tegen nog verdere uitkleding. Volgens de ex-staatssecretaris van Justitie Albayrak en minister Verdonk, zijn zij al zo ver gegaan als mogelijk is, zonder mensenrechtenverdragen op te zeggen. Advocaten zullen zich moeten wenden tot het Europees verdrag voor de rechten van de Mens om het recht op het indienen van een verblijfsvergunning of het invoeren van bescherming, daadwerkelijk inhoud te geven.

Campagne

Natuurlijk laten we het niet alleen aan de advocatuur over om zich te verzetten. Het draagvlak voor het generaal pardon is tenslotte ook ontstaan toen rechts regeerde en links samenwerkte.

We hebben o.l.v. Chris Keulemans een vergadering gehouden met een brede coalitie die verontrust is over de nieuwe plannen rondom migratie en asiel en wil samenwerken om ernstige gevolgen voor de

Aanbieding van een eerdere petitie aan de Tweede-Kamercommissie voor Justitie. (26-1-2010)

samenleving te voorkomen. Begin 2011 zullen de ideeën die hier zijn ontstaan vorm krijgen. Het ASKV zal met een landelijke 'Nacht van de Vervanging' raadsleden, wethouders en BN-ers vragen voor één nacht zelf onderdak te geven aan een vluchteling. Kerk in actie is een goed lopende handtekeningenactie begonnen tegen de strafbaarheidsstelling van illegaliteit, zie www.kerkinactie.nl. En wil je zelf mee werken? Neem contact met ons op of word donateur.

De belangrijkste plannen van het kabinet:

"Illegaliteit wordt strafbaar."

Mensen zonder verblijfsvergunning die een nieuwe aanvraag indienen, hebben dan al een strafbaar feit als contra-indicatie bij het indienen van een nieuwe aanvraag om een verblijfsvergunning. Ook is het een extra reden om mensen zonder verblijfsvergunning op te sluiten. Illegalen zullen nog minder om hulp durven vragen als zij uitgebuit worden, en nog minder gebruik maken van hun rechten op onderwijs voor kinderen, gezondheidszorg en juridische bijstand.

Dit laatste recht wordt enorm uitgehold:

"De mogelijkheden tot het stapelen van procedures worden beperkt, procedures worden versneld, de rechtsbijstand wordt zo aangepast dat na de behandeling van de eerste aanvraag prikkels voor

nieuwe procedures worden weggenomen (toepassing van “no cure no fee” in vervolgpcedures) en de uitspraak in een voorlopige voorziening kan niet altijd in Nederland worden afgewacht.”

Dit betekent dat advocaten die onze cliënten nu ondersteunen bij herhaalde asiolverzoeken, medische procedures etc. straks hun werk niet meer kunnen doen omdat zij geen inkomsten hebben. Ook niet als de IND de aanvraag in behandeling neemt, en er jaren over doet om te onderzoeken of iemand een verblijfsvergunning krijgt.

“Hoofregel bij de aanvraag voor een reguliere verblijfsvergunning is dat deze in het buitenland wordt gedaan. Dit vereiste vormt tevens een drempel voor de aanvraag van een reguliere verblijfsvergunning door degenen die een nieuwe procedure starten nadat hun aanvraag voor asiel in Nederland is afgewezen (...) Het kabinet zal een voorstel doen dat inhoudt dat aanvragen voor een reguliere vergunning in het buitenland worden ingediend. Dit houdt in dat een in Nederland ingediende reguliere aanvraag dan buiten behandeling wordt gesteld zodat geen sprake meer is van rechtmatig verblijf. Het voorstel houdt tevens in dat alle humanitaire en medische overwegingen in het verlengde van de asielprocedure ambtshalve door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) zullen worden afgeschaft.”

Werk van ASKV

Het werk van het ASKV bestaat, naast het ondersteunen van herhaalde asielaanvragen uit het ondersteunen van zieken bij het indienen van een aanvraag op medische gronden, bij het indienen van een vergunning voor verblijf bij kind, of legaal in Nederland verblijvende partner. Ook kunnen er bijzondere omstandigheden zijn waardoor een aanvraag op grond van schrijnende omstandigheden kan worden ingediend. Al deze aanvragen worden ingediend bij M-50 loketten. Deze loketten opheffen, betekent dat het indienen van een aanvraag

nagenoeg onmogelijk wordt. Het komt neer op het stellen dat een aanvraag wel vanuit Somalië ingediend kan worden, met bijstand van een advocaat in Nederland die niet betaald wordt. Het spreekt voor zich dat hierdoor in de praktijk het indienen van een aanvraag niet te realiseren is.

Enkele andere punten uit het regeringsakkoord:

- “Een tijdelijke verblijfsvergunning zal bij het niet slagen voor het inburgeringsexamen worden ingetrokken behoudens uitzonderingen.”
- “Het categoriaal beleid vervalt, met inbegrip van de wettelijke grondslag.” Dit betekent dat Nederland niet meer erkend dat een land zo onveilig is, dat er tijdelijk niemand naar terug gestuurd kan worden.
- Uit het budget van ontwikkelingssamenwerking wordt geïnvesteerd in weeshuizen in landen van herkomst om alleenstaande minderjarige asielzoekers naar toe te sturen.
- Het terugkeerbeleid wordt geïntensiveerd. Gezinnen met kinderen krijgen hierbij voorrang.
- Er komt een startkwalificatie voor reguliere aanvragen en permanente aanvragen asiel. Vreemdelingen die hier rechtmatig zijn, maar strafrechtelijk zijn veroordeeld eerder het land worden uitgezet.
- “De aanvraag voor een verblijfsvergunning wordt afgewezen indien de aanvrager illegaal in Nederland verblijft of heeft verbleven. Uitzonderingen worden gemaakt als “medische gronden zich hiertegen verzetten”, voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen en getuigen-aangevers van mensenhandel. “Het kabinet zal inzetten op een zodanige wijziging van de EU-richtlijn vrij verkeer dat aan beide genoemde categorieën niet de categorie gezinsvorming/ hereniging behoeft te worden toegevoegd”
- Mensen wiens vergunning afhankelijk is van hun partner worden straks veel kwetsbaarder. Bijvoorbeeld, een vrouw die naar Nederland komt om bij haar partner te zijn zal minder snel een zelfstandige vergunning kunnen krijgen als ze bij haar partner weg wil.

Wat is er nieuw in de nieuwe asielprocedure?

Audry Kessels

Met ingang van 1 juli 2010 is de Nederlandse asielprocedure ingrijpend gewijzigd. Met de nieuwe asielwet wordt geprobeerd om een kortere en zorgvuldigere procedure te bewerkstelligen, waarin ook niet asielgerelateerde problemen, die mogelijk tot een verblijfsrecht zouden kunnen leiden, de aandacht krijgen. Daarnaast moet voorkomen worden dat (ex)asielzoekers met rechtmatig verblijf op straat terechtkomen en dat er minder nieuwe aanvragen worden ingediend na de eerste asielaanvraag. Tenslotte is het de bedoeling dat meer uitgeprocedeerden daadwerkelijk Nederland verlaten.

Wijzigingen

De wijzigingen die zijn doorgevoerd om deze uitgangspunten te kunnen verwezenlijken betreffen twee hoofdpunten, te weten 1) andere termijnen en 2) de invoering van een 'ex nunc' toets bij de rechtbank. 'Ex nunc' betekent in dit geval dat de rechtbank ook feiten en omstandigheden die pas in beroep naar voren komen of gebracht worden, kan betrekken bij de beoordeling van het beroep.

Termijnen

Ten aanzien van de gewijzigde termijnen van de asielprocedure is de belangrijkste wijziging dat de korte 48 uren-procedure in de aanmeldcentra wordt vervangen door een Algemeen asielprocedure (AA-procedure). Deze Algemene asielprocedure duurt doorgaans acht dagen, maar kan tot maximaal veertien dagen worden verlengd. De Opvangcentrum-procedure, die na de Aanmeldcentrum-procedure kwam, is vervangen voor de Verlengde Asielprocedure (VA-procedure) en wordt uitgevoerd in Plaatselijke Opvanglocaties (POL).

De nieuwe regelgeving bepaalt dat een asielzoeker na aanmelding in de Centrale Ontvangst Locatie (COL) in Ter Apel een eerste voorbereidingstermijn van zes dagen krijgt. De asielzoeker krijgt in deze periode voorlichting van VluchtelingenWerk over de asielprocedure, wordt voorbereid door een advocaat en kan desgewenst een kort medisch onderzoek krijgen.

De IND kan in de periode alvast beginnen met onderzoek naar bijvoorbeeld de identiteit en nationaliteit, overgelegde documenten of een mogelijk eerder verblijf in een ander Europees land. De voorbereidingstermijn van zes dagen wordt echter niet gegund aan asielzoekers aan wie de toegang tot Nederland is geweigerd, die in bewaring zitten, vreemdelingen die een gevaar zijn voor de openbare orde of de nationale veiligheid, die overlast bezorgen of die al eerder een asielaanvraag hebben ingediend. (274)

Asielzoekers die via de buitengrenzen inreizen en aan wie de toegang tot het land is geweigerd, en vreemdelingen die vanuit vreemdelingenbewaring asiel aanvragen, komen terecht op Aanmeldcentrum Schiphol. De asielprocedure begint daar meteen. Dit betekent dat de asielzoekers geen rust- en voorbereidingstermijn wordt gegund! Na de voorbereidingstermijn ondertekent de asielzoeker de asielaanvraag. Vanaf dat moment begint de termijn van acht dagen te lopen in de Algemeen asielprocedure. De weekeinden en algemeen erkende feestdagen tellen in principe niet mee. Op het Aanmeldcentrum Schiphol tellen de weekeinden en feestdagen overigens wel mee, omdat aan de asielzoekers die daar in de procedure zitten doorgaans een vrijheidsbenemende maatregel is opgelegd.

In de eerste termijn van acht dagen krijgt de asielzoeker op de eerste dag een eerste gehoor omtrent onder andere de identiteit, de achtergrond (opleiding, verblijfplaats, familie etc.) en de reis naar Nederland. Op de derde dag krijgt de asielzoeker een nader gehoor waarin het asielrelaas aan de hand van vragen in kaart wordt gebracht. Op de vijfde dag volgt eventueel een voornemen van de Minister om de aanvraag af te wijzen (als de minister dat voornemen heeft uiteraard) en op de achtste dag wordt de beslissing bekend gemaakt. In de tussenliggende dagen krijgt de asielzoeker de benodigde bijstand van zijn of haar advocaat.

Als niet op de aanvraag wordt beslist binnen de termijn van acht dagen en ook niet binnen de verlengde termijn van veertien dagen, dan wordt de aanvraag afgedaan in de Verlengde asielprocedure. De wettelijke beslistermijn van zes maanden blijft van kracht. Deze termijn kan, in geval van nader onderzoek, verlengd worden met zes maanden en, in sommige gevallen, met een jaar.

Voor personen, van wie het asielverzoek niet kan worden afgedaan in Aanmeldcentrum Schiphol, bestaat de mogelijkheid om het onderzoek voort te zetten terwijl zij nog in grensdetentie zitten. Dit noemt men de Gesloten Verlengde Procedure.

Ex nunc

Zoals gezegd is een andere relevante wijziging in de nieuwe asielwet de mogelijkheid van de rechtbank om in beroep ex nunc te toetsen. Daarvoor is er een nieuw artikel 83 lid 1 van de Vreemdelingenwet in het leven geroepen op grond waarvan de rechtbank rekening houdt met beleidswijzigingen, en met feiten en omstandigheden (daaronder begrepen bewijsmiddelen) die na het bestreden besluit zijn aangevoerd. Dit geldt ook voor feiten die de vreemdeling eerder had kunnen aanvoeren. Er wordt echter alleen rekening gehouden met gegevens als relevant kunnen zijn voor de beslissing over een verblijfsvergunning asiel, of voor reguliere kwesties die met de asielprocedure te maken hebben. Men moet daarbij denken aan vergunningen voor verblijf als alleenstaande minderjarige vreemdeling, op grond van vervolging voor mensenhandel of op grond van het buiten schuld-beleid. (600)

Medisch

Een andere relevante wijziging in de nieuwe asielwet is dat nu, anders dan voorheen, in de asielprocedure rekening gehouden kan worden met medische kwesties die aan de uitzetting in de weg staan. Als de vreemdeling stelt dat er medische beletselen zijn tegen de uitzetting, dan kan dit 'meelopen' in de asielprocedure (bij het voornemen en in beroep bij de rechtbank).

Nieuw is ook dat als ten minste een jaar direct voorafgaand aan de aanvraag van een verblijfsvergunning op medische gronden medische uitzettingsbeletselen hebben bestaan, die verblijfsvergunning niet wordt geweigerd als de vreemdeling niet over het vereiste visum beschikt, of niet in het bezit is van voldoende middelen van bestaan of een ziektekostenverzekering. Er is derhalve sprake van een versoepeling van de regelgeving bij de verlening van een verblijfsvergunning op medische gronden.

Voorts is van belang dat de IND aan slachtoffers van mensenhandel meteen zelf een verblijfsvergunning kan verlenen, terwijl voorheen een dergelijke vergunning alleen op aanvraag kon worden verleend.

De nieuwe asielwet heeft ook een wijziging ter zake de vertrektermijnen met zich meegebracht. Voor alle eerste asielaanvragen geldt de gewone vertrektermijn van vier weken. In die periode zal de opvang worden voortgezet. Problemen zullen hierbij naar verwachting ontstaan als de rechtbank niet binnen die vier weken naar de zaak van de vreemdeling heeft gekeken.

Als een asielzoeker uitgedeed is en ook niet in aanmerking komt voor een 'reguliere' verblijfsvergunning dan zal de overheid intensief aan de terugkeer van de vreemdeling gaan werken. Dit zal, naar verwachting, met zich meebrengen dat uitgedeeden sneller dan voorheen in vreemdelingenbewaring worden gesteld en landen van herkomst benaderd worden om mee te werken aan (gedwongen) terugkeer.

Nederlandse les: van smartlap tot Volendammer

Gea Vlasman

Ze dwalen door het grote schoolgebouw, de meeste lokalen donker met afgesloten deuren. Het is avond. Er is niemand te zien en als ze iemand zouden tegenkomen: hoe moet je iets vragen als je geen woord Nederlands spreekt? Zo gaat het als het cursusjaar begint. En dan moet de taaië klus om die rare taal met al zijn uitzonderingen en klanken die ze nog nooit gehoord hebben nog beginnen.

En de anderen van de groep: ja, die zijn 'anders'. Ze komen uit Afrika, Azië, Rusland of Zuid-Amerika. Je ziet ze wel op straat, maar om er zo dicht naast te moeten zitten...?

Heel anders is het aan het eind van het jaar. Dan is het meer dan een groep willekeurige cursisten. Ze lijken één familie. Ze kletsen honderduit, plagen elkaar én wisselen nieuwtjes uit: in het Nederlands!

Volendammer

Om het jaar feestelijk af te sluiten viëren we traditioneel het Eindfeest. Er wordt uitbundig geklapt als ze één voor één hun certificaat ontvangen.

Ieder jaar probeert de coördinator iets ludieks te bedenken. Dit jaar stond het feest in het teken van de klederdracht. Vier Volendammer kostuums + klompen werden gehoord. Twee grote en twee kleine, want een Chinese heeft een andere maat dan een boomlange Afrikaan. De fotograaf van het ASKV kwam om studiofoto's te maken. Net als op de dijk van Volendam, maar dan niet voor geld, was de gedachte hierachter.

Onze cursisten zijn dol op tulpen, molens en andere toeristische attracties, maar het ontbreekt het ten enen male aan geld en mogelijkheden om daarbij in de buurt te komen. Ze bewegen zich vaak uitsluitend in een beperkt gebied rond woning en werk. Als je altijd bang moet zijn dat je door de politie wordt aangehouden

Foto: Gea Vlasman

omdat je geen papieren hebt, blijf je daar waar je met eventuele risicovolle situaties bekend bent. Het hebben van plezier staat sowieso bovenaan de prioriteitenlijst van ons project. Als mensen het leuk hebben samen, kunnen ze het veel gemakkelijker opbrengen om twee maal per week naar de les te komen. Dat ze en passant ook nog Nederlands leren is mooi meegenomen!

Taal is zeg maar echt mijn ding

Het jaar 2010 werd een jaar vol activiteiten. Na het eindfeest in juli werden we aangenaam verrast door een geste van Paulien Cornelisse - cabaretière en schrijfster van het boek *Taal is zeg maar echt mijn ding*. Zij ontving voor het laatste de literaire Tollensprijs. Paulien werd na een bezoek aan onze groepen zo enthousiast, dat zij spontaan de bijbehorende geldprijs aan ons Nederlandse taalproject schonk. Wij voelen ons nu niet alleen vereerd, maar ook dankbaar voor deze financiële 'meevaller'. Een lang gekoesterde wens kan nu in vervulling gaan: de aanschaf van speciale leesboeken voor onze cursisten. Zodat wij een eigen bibliotheekje hebben waaruit door de docenten geleend kan worden. Nu hoeft de coördinator niet meer naar de reguliere bibliotheek met haar eigen pas of die van haar gezinsleden.

Sint leert Nederlands

Op 2 december vierden we uitbundig Sinterklaas. Elk jaar wordt een van de docenten gestrikt voor deze functie. In een tweedehands Sintpak van Marktplaats maakt hij evenzogoed diepe indruk. De cursisten zetten lacherig (moet dat echt?) hun schoen op de gang en vinden na het vertrek van de goede Sint een chocoladeletter in hun schoen.

Foto: Gea Vlasman

Smartlap

Onze laatste activiteit van 2010 was de deelname aan een workshop Nederlandse smartlappen zingen voor anderstaligen. We haalden er zelfs de krant mee (Het Parool).

Afscheid van het MAPP

Jess Bowring

In 2006 organiseerde het Meldpunt Asielzoekers met Psychische Problemen (MAPP) de eerste psychologische onderzoeken bij pas aangekomen asielzoekers. Nu, vijf veelbewogen jaren, meer dan 400 onderzoeken en bijna 2000 meldingen later zal het MAPP project stoppen.

Er is in de afgelopen vijf jaar door MAPP, met haar psychologen en psychiaters en de partnerorganisaties heel veel bereikt. Het MAPP heeft door het organiseren van vroegsignalering van psychische problematiek bij asielzoekers veel gedaan om knelpunten voor deze kwetsbare groep in kaart te brengen. Door middel van trainingen, publicaties en presentaties zijn onze bevindingen bij andere betrokken organisaties onder de aandacht gebracht. Zo heeft het MAPP ook weer in 2010 vrijwilligers van VluchtelingenWerk (VWN) en advocaten een training gegeven over het signaleren van psychische problemen en de rol die deze kunnen spelen in de procedure. Deze trainingen zijn door alle deelnemers enthousiast ontvangen. Het is vaak ook merkbaar dat na een training mensen werkzaam in de aanmeldcentra (AC's) veel alerter reageren op signalen van psychische klachten bij hun cliënt.

Dit jaar is het MAPP ook uitgenodigd om een presentatie te geven aan de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van Staat (het hoger beroepsorgaan in vreemdelingenzaken). Het MAPP heeft verteld over de invloed van psychische problemen op het vermogen om coherent en consistent te verklaren en over onze werkwijze en de hoge kwaliteitseisen die wij aan onze onderzoeken stellen. Wij merken dat er bij veel rechtbanken interesse is om meer informatie op te doen over een ander kennisgebied, waar zij in hun werk mee te maken krijgen. Wij kunnen hierdoor ook een belangrijke bijdrage leveren aan het overbruggen van de kloof tussen de juridische en de medische werelden wat in de toekomst tot zorgvuldige beslissingen kan leiden.

De invloed van psychische problemen op het vermogen om coherent en consistent te kunnen verklaren is nu

breed erkend. Bij uitvoerende organisaties zoals de IND, maar ook bij de beleidsmakers. Met de invoering van een medisch advies aan alle pas aangekomen asielzoekers wordt vroegsignalering van psychische problemen bij asielzoekers nu door de overheid georganiseerd.

Het was een van de doelen van het MAPP om ervoor te zorgen dat na vroegsignalering de nodige medische hulp opgang zou komen. Dit bleek een complex probleem. Het zuster project, het ZAPP (Zorg voor Asielzoekers met Psychische Problemen), pakt dit probleem nu aan.

Medisch advies

Op 1 juli 2010 is een nieuwe asielpcedure geïntroduceerd. Hierin is opgenomen dat aan iedere pas aangekomen asielzoeker een medisch advies wordt aangeboden. De (voormalige) staatssecretaris van Justitie heeft toegezegd dat dit advies gebaseerd zou zijn op de methodiek van het MAPP. Bevestigd werd dat er fysieke of psychische beperkingen kunnen zijn, waar bij het horen van de asielaanvrager en bij het beslissen rekening mee moet worden gehouden. De MAPP methodiek van vroegsignalering wordt door het MAPP en partnerorganisaties op Europese conferenties gepresenteerd als good practice. Het medisch advies is nieuw, het wordt in opdracht van de IND uitgevoerd door een nieuwe organisatie, MediFirst, die in twee maanden tijd de hele organisatie van de advisering heeft opgetuigd. Het is een ontwikkeltraject. Zowel de kwaliteit van de advisering, als de aanpassingen van de individuele asielpcedures moeten gaandeweg verbeteren. Ondertussen mogen asielaanvragers met psychische problemen niet de dupe worden van dit ontwikkeltraject. Daarom volgt het MAPP, met behulp van de signaleerders (vluchtelingenwerkers en advocaten), de uitvoeringspraktijk op de voet.

Tot en met november heeft het MAPP onderzoeken georganiseerd om zo meer zicht te krijgen op de effectiviteit van het nieuwe medisch advies. Wij vangen veel signalen op dat dit nog niet helemaal vlekkeloos

Esther uit Congo.

Esther is door haar advocaat bij het MAPP aangemeld nadat de IND haar asielverzoek in de versnelde AC procedure had afgewezen. Ze was ongeveer vijf maanden zwanger en sliep en at zeer slecht. Ze was verdurend somber en verdrietig. Zowel de advocaat als medewerkers van VluchtelingenWerk maakten zich erg zorgen over haar toestand. Het MAPP organiseert in het Grenshospitium (een detentie centrum waar mevrouw verbleef in afwachting op haar beroep bij de rechtbank) een onderzoek. De MAPP psycholoog concludeert dat er bij Esther sterke aanwijzingen zijn voor ernstige psychische klachten, alsmede een stoornis in het vermogen zich te concentreren. Ook is er sprake van een PTSS. Er kan met zekerheid gesteld worden dat er sprake is van psychische klachten die interfereren met haar vermogen om een coherent en consistent verhaal te kunnen doen. Nadat haar advocaat het onderzoeksverslag heeft ingebracht trekt de IND, nog voor de zitting, de negatieve beslissing in. Het MAPP heeft kort geleden gehoord dat Esther en haar pas geboren dochtertje een vluchtelingenstatus hebben gekregen.

verloopt en zoeken naar manieren om onze zorgen op een constructieve manier onder de aandacht te brengen. Daarnaast is in opdracht van het MAPP en de Raad van Rechtsbijstand, de Radboud universiteit van Nijmegen dit jaar gestart met een studie hoe de IND Werkinstructie 2008/6 (hoe te handelen bij mensen waar mogelijke psychische problemen zijn gesignaleerd) wordt uitgevoerd in de praktijk. Door het analyseren van dossiers en houden van interviews met betrokkenen (waaronder IND en advocaten) hopen we zo ook met voorbeelden van good practices te komen.

Het MAPP concentreerde zich tot december op het overdragen van zoveel mogelijk kennis aan anderen, met in het bijzonder een focus op de advocatuur die een belangrijke rol blijft spelen in het signaleren van psychische problemen bij hun cliënten. Op 10 december organiseerde het MAPP een bijeenkomst ter afronding van het project. Ook zijn we bezig met een eindpublicatie waarin wij nog een keer aandacht zullen vragen voor de door ons gesignaleerde verbeterpunten.

Afscheidsbijeenkomst van het MAPP. Hier werden alle (vrijwillige) medewerkers hartelijk bedankt voor al hun grote inzet. (10-12-2010)

Toekomst

Met het MAPP verdwijnt een mogelijkheid voor nader specialistisch onderzoek na de eerste medische check door MediFirst. Daar maken wij ons zorgen over. Samen met de medische onderzoeksgroep van Amnesty International en Stichting Medisch Advies Kollektief, het SMAK, heeft het MAPP een plan ontwikkeld voor een onafhankelijke stichting voor medisch onderzoek na mensenrechtenschending. Dit plan wordt onderschreven door o.a. Pharos, VWN en Centrum 45. Deze nieuwe organisatie zal in eerste instantie het medisch onderzoek gaan doen naar de gevolgen van marteling, zoals de medische onderzoeksgroep van Amnesty dat al jaren doet. Op dit moment is er een kwartiermaker aangesteld om de financiële haalbaarheid in kaart te brengen en om de organisatie op poten te zetten. Binnenkort wordt duidelijk of de organisatie volgend jaar kan starten.

Zorg voor Asielzoekers met Psychische Problemen

Bangin Yussif

Het project ZAPP van het ASKV is in juni 2009 van start gegaan. Het is een vervolg op het MAPP-project. In het project wordt een verbetering van de hulpverlening aan asielzoekers met psychische problemen nagestreefd. Het gaat hierbij om verbetering van de toegankelijkheid, continuïteit en kwaliteit van de zorg voor deze specifieke doelgroep.

Het thema "Medische zorg voor vluchtelingen" heeft momenteel in Nederland en Europa meer aandacht dan voorheen. Uit de resultaten van het MAPP (Meldpunt Asielzoekers met Psychische Problemen) blijkt dat deze aandacht terecht is. Vanaf juni 2006 zijn rond de 2000 asielzoekers, bij wie mogelijk sprake is van psychische problemen, aangemeld bij het MAPP. Ongeveer 400 van deze asielzoekers zijn door een MAPP-psycholoog of psychiater onderzocht. Bij 72% van de onderzochte asielzoekers was er sprake van zodanig ernstige klachten en lijdensdruk, dat verder onderzoek en behandeling op korte termijn was geïndiceerd.

Doelgroep

Het ZAPP project gaat over asielzoekers met psychische klachten. Het zijn de mensen die geweld, oorlog, de gevangenis, martelingen en/of een nare vluchtervaring hebben meegemaakt. Na een lange tocht op weg naar de 'veilige haven' Nederland belanden zij uiteindelijk in een asielzoekerscentrum (AZC). Daar wacht hen de onzekerheid van de afloop van hun asielaanvraag en hebben de opvangomstandigheden soms een averechtse werking op hun gezondheid. Allemaal redenen om deze asielzoekers als een aparte groep te beschouwen. Bovendien ontvangen zij van sommige hulpverleningsinstellingen vanwege hun onzekere verblijfsstatus niet of maar weinig hulp.

Doelstellingen van ZAPP

Doelstelling van het ZAPP is het verbeteren van de hulpverlening aan asielzoekers met psychische problemen door hen tijdig te signaleren, zo nodig toe leiden naar passende vorm(en) van steun, begeleiding

en/of behandeling en de toegankelijkheid van de zorg te vergroten. Daarnaast heeft ZAPP tot doel om de huidige situatie van zorg aan asielzoekers met psychische problemen in beeld te brengen en concrete verbeteringen in de organisatie en zorg voor deze groep te formuleren. Om deze doelstelling te bereiken is afstemming en goede interdisciplinaire samenwerking tussen en met alle ketenpartners van groot belang.

ZAPP 1^e jaar: drie studies

Om de doelstelling van het ZAPP project te bereiken werden in de eerste fase van het project, van juni 2009 tot juli 2010, drie deelstudies verricht, namelijk een literatuuronderzoek naar good practices, een kwalitatief onderzoek onder asielzoekers en een kwalitatief onderzoek onder hun zorgverleners. De kwalitatieve studies werden verricht in negen opvangcentra die onderlinge verschillen vertoonden. De geïnterviewde asielzoekers betroffen 57 asielzoekers die bij het MAPP waren aangemeld en al dan niet door psychologen of psychiaters verbonden aan het MAPP, waren onderzocht. De geïnterviewde zorgverleners betroffen 33 personen werkzaam bij het Gezondheids Centrum Asielzoekers, de GGZ of het Algemeen Maatschappelijk Werk in dezelfde opvangcentra als waar de asielzoekers waren gehuisvest. De resultaten van deze drie studies zijn afzonderlijk in november 2010 gepubliceerd. Een samenvatting van de studies met conclusies en aanbevelingen, verschijnt in september 2010.

De resultaten van de twee kwalitatieve studies van het ZAPP wijzen uit dat meer dan de helft van de geïnterviewde - hoewel selecte groep - asielzoekers met psychische problemen in behandeling is in de

GGZ of op de wachtlijst daarvoor staat. Verwijzing van het andere deel van deze asielzoekers naar de GGZ hoeft niet geïndiceerd te zijn. Psychische problemen kunnen in de loop van de tijd verminderen doordat betreffende asielzoekers tot rust komen, zich veilig voelen, en/of steun ervaren binnen hun gezin, bij medebewoners of bijvoorbeeld in het geloof. Ook kan het beroep doen op de copingvaardigheden van asielzoekers met psychische problemen, de zelfredzaamheid, door middel van activering de juiste gezondheidsbevorderende strategie zijn. Medicalisering en victimisering moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. In lijn hiermee hebben geïnterviewde zorgverleners hun visie over het zorgaanbod ontwikkeld en in algemene zin is deze visie gerechtvaardigd. Toch blijkt uit de studies van het ZAPP dat verschillende aspecten van de toegankelijkheid, kwaliteit en continuïteit van de zorg voor deze speciale groep asielzoekers verbeterd kunnen worden. Met nadruk moet daarbij nogmaals worden gesteld dat de studies van het ZAPP een speciale groep kwetsbare asielzoekers betreffen, die juist door hun psychische problemen vaak sociaal geïsoleerd dreigen te raken en hun zorgbehoeften niet altijd actief naar voren weten te brengen. Om die reden behoeft deze speciale groep extra aandacht en ondersteuning.

Resultaten

De resultaten van de drie studies zullen op 4 november tijdens een bijeenkomst aan alle ketenpartners gepresenteerd worden.

ZAPP 2^e jaar : een proefproject

Het ZAPP wil samen met de bestaande organisaties streven naar verbetering van opvang, ondersteuning en zorg. Het plan is voor het komende jaar in (of in de nabijheid van) een AZC een zorgteam in te richten met een onderzoeker met ruime GGZ ervaring met de doelgroep, als sleutelfiguur. Deze maakt circa 10 maanden deel uit van het team dat gezamenlijk de specifieke zorgbehoeften van asielzoekers met psychische problemen in kaart brengt. Het zorgteam zal bestaan uit vertegenwoordigers van de hulp- en zorgverlening op het betreffende AZC.

De onderzoeker stelt een diagnose bij iedereen die door een Mapp onderzoek of vanaf 1 juli 2010, door middel van een Medisch Advies horen en beslissen, gesignaleerd is als asielzoeker met psychische problemen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het verkorte cultureel interview. Tot de doelgroep behoren tevens die asielzoekers bij wie door anderen; rechts- en andere hulpverleners, is gesignaleerd dat zij psychische problemen vertonen. De onderzoeker bespreekt in het zorgteam, of en zo ja welke begeleiding en/of zorg men geëigend acht. Teneinde een preventief traject te kunnen starten, moeten in het betreffende AZC mogelijkheden voor het zorgteam zijn om asielzoekers te verwijzen naar zinvolle activiteiten. Hiertoe zal door een projectmedewerker van het ZAPP aanbod worden ontwikkeld, naast of in samenwerking met de bestaande mogelijkheden van Mindspring, de Vrolijkheid, VluchtelingenWerk Nederland en (het nieuwe project) de Werkelijkheid.

Knelpunten in kaart brengen

Het proefproject zal aanvangen op 1 december 2010 en duurt tot 1 januari 2012. In die periode worden alle knelpunten m.b.t. zorg en ondersteuning in kaart gebracht en door de onderzoeker in een onderzoeksverslag verwerkt. In december 2011 worden tijdens een afsluitende bijeenkomst van het project ZAPP, de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Het proefproject wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het ZAPP/ASKV en begeleidt door een begeleidingsgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het GCA, COA, Pharos, Centrum '45, VluchtelingenWerk, Arq, Equator, Menzis, MindSpring en HealthNet TPO. De resultaten van het proefproject zullen bij afronding worden geëvalueerd door een externe deskundige.

Expertmeeting ... kampvuuroverleg

Annemieke Keunen

Op 4 november organiseerde het ZAPP een expertmeeting in Felix Meritis te Amsterdam rond de publicatie van drie deelstudies over de zorg van asielzoekers met psychische problemen. Een 30-tal vertegenwoordigers van organisaties uit het medische en psychische circuit waren aanwezig om hun licht te laten schijnen over deze thematiek.

Ter introductie schetste Annemieke Keunen (projectcoördinator) de achtergronden van het bestaan van het project en stelde de vraag: *hoe kunnen we er met elkaar voor zorgen dat asielzoekers met psychische problemen na aankomst in Nederland, niet nog verder in de problemen raken?* Uit de reeds verrichte onderzoeken blijkt dat er onder alle partijen behept met de opvang en zorg voor deze groep, onderling in meer of mindere mate onvrede, onwetendheid, schaamte, vooroordelen, ongeduld en miscommunicatie bestaat. Zij riep op vandaag grenzen te overschrijden, te zoeken naar oplossingen en mee te denken over de inhoud van een vervolg pilot voor het ZAPP.

Voorzitster Domenica Ghidei Biidu verhaalde hoe zij als alleenstaande puber 30 jaar geleden in Nederland asiel had aangevraagd. Zij redde zichzelf tijdens de oorlog in haar geboorteland Eritrea, regelde ook in Nederland alles zelf en verbaasde zich met de vraag of zij haar eigen puberdochter van Amsterdam West naar Amsterdam Zuid kon laten fietsen. Zij deed een beroep op de aanwezigen om vooral ook te luisteren naar de verhalen, de wensen en de kracht van de asielzoekers zelf.

Vervolgens presenteerden de onderzoekers Loes van Willigen, Sander Kramer en Evert Bloemen de resultaten van hun studies en beantwoordden daarover vragen van het publiek. Tussen de lezingen door, werden door Bangin Yussif op video drie portretten getoond van asielzoekers die eerder in het kader van het onderzoek over hun ervaringen met de zorg waren geïnterviewd.

Loes van Willigen gaf een beeld van de doelgroep, een overzicht van de huidige Europese voorstellen en afspraken over de noodzakelijke hulpverlening aan

De drie studies en een aparte samenvatting daarvan, zijn op de site van het ASKV te vinden zie: <http://www.askv.nl/zapp/index.htm>

- 1) *Het perspectief van de zorgverlener* (Frea Haker, Hester van Bommel, Evert Bloemen werkzaam bij Pharos)
- 2) *Literatuurstudie* (Loes van Willigen)
- 3) *Het perspectief van de asielzoeker* (Sander Kramer)
- 4) *Samenvatting en bespreking van drie deelstudies* (Loes van Willigen)

deze groep en dat er nog maar weinig tot geen empirisch onderzoek bestaat over mogelijke behandelwijzen voor de uiteenlopende psychische problemen waarmee de doelgroep kampt. Zij gaf aan aan welke voorwaarden een goede praktijk zou moeten

Loes van Willigen en voorzitster Domenica Ghidei Biidu

voldoen. Goede voorlichting over welke zorg waarvoor en waar te verkrijgen is, is daarbij onontbeerlijk. Sander Kramer gaf een overzicht van de belangrijkste uitkomsten van de vraag hoe asielzoekers de huidige zorg ervaren. Het werd duidelijk dat er natuurlijk heel veel goed gaat maar dat er ook nog een hoop problemen zijn waaronder die van een gebrekkige (of gebrekkig ervaren) voorlichting.

Evert Bloemen schetste de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek naar de beleving van de zorgverleners aan asielzoekers met psychische klachten. Zowel de visie op de eigen rol, als de problemen in de zorgverlening, als de samenwerking met andere partijen passeerden in vogelvlucht. Ook hier werd de belangrijke rol van goede voorlichting genoemd.

Annemieke Keunen schetst de achtergronden van het project ZAPP

Workshops

Na de lunch, die door het ASKV werd verzorgd, waren er twee workshops die werden afgesloten door het benoemen van de belangrijkste signalen en wensen voor de pilot.

Wat kunnen we aan bovengenoemde problemen doen?

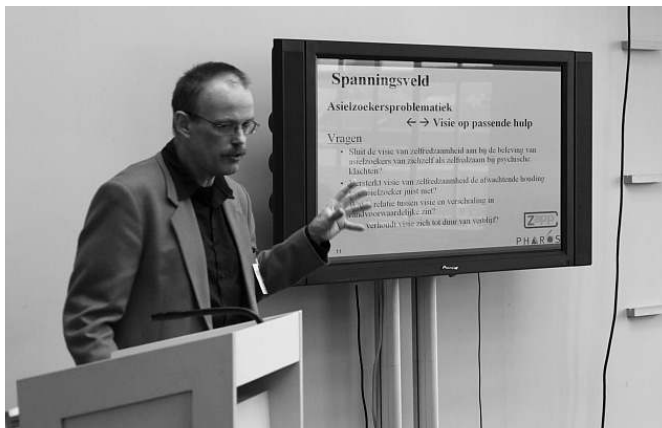
Ten eerste: Er is grote winst te halen uit het Medisch Advies, dit gebeurt nu (nog) niet. Het is voor alle aanwezigen onduidelijk of en hoe er gevolg wordt gegeven aan deze signalen wat betreft zorgbehoefte. Het ZAPP kan zich inzetten om ten eerste hierin inzicht te verkrijgen en verbetering na te streven. Doel is om de cruciale informatie van het medisch advies bij het begin van de zorgketen te krijgen, en ook een goede overdracht op gang te krijgen zodat we kunnen gaan spreken van een continuïteit van zorg. Landelijk zullen afspraken gemaakt moeten worden hoe je dingen aan elkaar doorgeeft.

Ten tweede: Nu zijn we totaal afhankelijk van iemands persoonlijke inzet. Hoe zorg je voor een betere organisatie en samenwerking tussen alle partijen die asielzoekers omringen, waardoor de zorg niet afhankelijk is van individuen? Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van bestaande structuren, bijvoorbeeld het Multi Disciplinair Overleg (MDO). Het zou een mogelijkheid kunnen zijn dit overleg (weer) in te bedden waarbij duidelijkheid moet bestaan over de invulling.

1. Een ieder erkent het belang van communicatie in de keten;
  2. Een niet defensieve houding is cruciaal om signalen van elkaar te horen;
- Het streven is om op een hoger niveau te krijgen welke winst uit betere communicatie te halen valt, zonder het star te maken door allerlei protocollen.

Kampvuur

Aan het ZAPP de schone taak om een goede praktijk te initiëren en te beschrijven op welke punten winst kan worden behaald uit goede communicatie, zonder het dicht te metselen met rigide protocollen. Het woord *kampvuurgroep* viel ter illustratie van de bedoeling. Als bestaande kaders worden gebruikt zoals het MDO kan gedacht worden aan casuïstiekbesprekingen. Het overleg is voor allen die met de doelgroep te maken hebben en is dus niet enkel medisch (ook voor medewerkers vluchtelingenwerk, de vrolijkheid, e.a.). Het overleg dient niet alleen de communicatie op gang te brengen (door elkaar te leren kennen, korte lijnen en

Evert Bloemen

overleg te stimuleren), het moet ook een belangrijke plek worden waar signalen besproken kunnen worden en waar over de grenzen van de eigen discipline gezocht kan worden naar een oplossing. Immers, de diversiteit van hulpvragen is enorm en de oplossing ligt helemaal niet altijd in een GC-A of GGZ-traject (bijvoorbeeld dagbesteding of lotgenotengroep behoort ook tot de vele mogelijkheden om een betere basis te bewerkstellingen). Mensen zullen regionaal en lokaal bij elkaar gezet moeten worden om te voelen wat bedoeld wordt met de kampvuurgroep. Het is aan het ZAPP om hier een werkende vorm voor te vinden. Deze missie is eigenlijk tegenovergesteld aan de tendens die zich momenteel op de meeste locaties voordoet (minder mondeling overleg en zoveel mogelijk schriftelijk).

Tot slot, om over na te denken: waar blijft de inbreng van de asielzoeker in het verhaal? De doelgroep zelf

Sander Kramer

heeft een belangrijke meerwaarde in het organiseren van passende zorg.

Tenslotte kwamen wij weer allen bij elkaar en werden bovenstaande punten in vogelvlucht benoemd. Het sleutelwoord was *communicatie* en de mogelijke oplossing een *kampvuuroverleg*. De voorzitter spoorde alle aanwezigen aan onmiddellijk iets aan verbetering van de communicatie te gaan doen door andere partijen de hand te reiken en buiten de eigen grenzen van de organisatie te denken. De projectcoördinator sloot af met alle sprekers, de voorzitter en genodigden hartelijk te bedanken en beloofde de aanwezigen invulling aan de kampvuurgedachte te gaan geven.

Bangin Yussif

MOO: Doorbreek de vicieuze cirkel

Niclas Siegenthaler & Rieke Spierings

Onlangs is het ASKV met een nieuw project van start gegaan: het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden (MOO). Op het wekelijks spreekuur zien we de laatste tijd steeds meer vluchtelingen met ernstige psychische problemen zonder opvang binnenkomen. Omdat ze uitgeprocedeerd zijn en op straat staan, is toegang tot de Geestelijke Gezondheids Zorg (GGZ) heel lastig te verkrijgen. En zonder toegang tot de GGZ ligt er geen medisch dossier dat noodzakelijk is om een verblijfsvergunning op medische gronden te kunnen krijgen.

Het ASKV heeft wel een aantal noodopvang plekken maar deze zijn niet geschikt voor mensen die ernstig getraumatiseerd zijn.

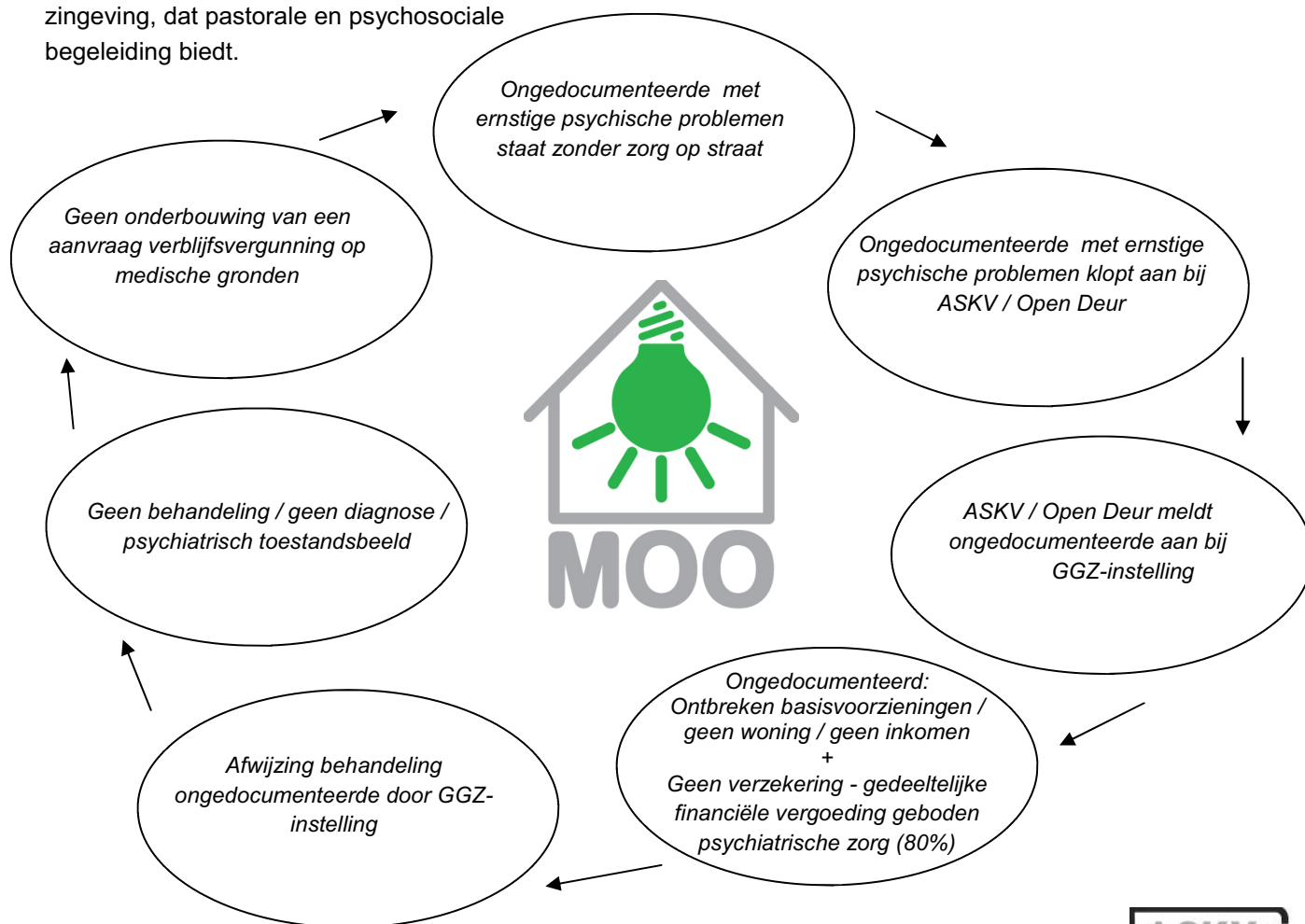
Ook andere organisaties hebben hier mee te maken. Zoals De Open Deur, een kerkelijk centrum in Amsterdam voor mensen met vragen over geloof en zingeving, dat pastorale en psychosociale begeleiding biedt.

Om dit soort situaties te voorkomen hebben het ASKV en De Open Deur dit jaar besloten de handen ineen te slaan en gezamenlijk het MOO te beginnen.

In dit project bieden we opvang aan een twaalfstal mensen. Zij kunnen hier tot rust komen en worden intensief begeleid door stagiaires. Daarnaast kunnen we in samenwerking met een aantal GGZ instellingen een behandeling starten en met de advocatuur voorbereidingen treffen om een verblijfsaanvraag op medische gronden in te dienen.

Doorbreek de Vicieuze cirkel

Niet alleen trachten we om voor onze bewoners de situatie te verbeteren, maar ook de vicieuze cirkel te doorbreken. Zodat er voor hen structureel adequate opvang komt, GGZ behandelingen breed toegankelijk worden en er weer juridisch en daarmee persoonlijk perspectief komt.

In mei van dit jaar zijn we vol enthousiasme begonnen en nu zitten we volop in de opstartfase van het project. In samenwerking met de woningbouw hebben we vijf woningen tot onze beschikking. Waarvan er één kantoor en spreekruimte dient.

Na het opknappen en inrichten van de huizen hebben we de eerste bewoners kunnen verwelkomen.

Er zijn twee coördinatoren actief, een psycholoog en vier stagiaires die de bewoners begeleiden. Daarnaast is er een raad van aanbeveling die ons periodiek van advies voorziet.

In 2011 maken we een inventarisatie van de mogelijke omvang door het opzetten van een meldpunt en het beleggen van een conferentie. De uitkomsten van deze monitor gebruiken we om in 2012 en 2013 tot structurele oplossingen te komen, eerst in Amsterdam en daarna landelijk.

Zojuist verschenen
Paperittomat
(Papierlozen)
 By Kaisa Viitanen & Katja Tähjä
 Een uniek
 fotoverslag over
 papierlozen in
 Europa.
 Hardcover 200 blz.

Een met veel liefde vervaardigde reportage over het dagelijks leven van papierlozen in zeven Europese landen. Voor meer (inkoop)informatie:
 kaisaxviitanen@gmail.com

Een voorbeeld uit de praktijk van het MOO

Anuradha vlucht eind 2001 uit Sri Lanka. Zij was toen 19 jaar. Zij had zich aangesloten bij de Tamil Tijgers nadat haar vader door het leger was vermoord. Al snel had ze zich bedacht en vluchtte ze weg van de Tamil Tijgers. Na een periode van onderduiken bij haar oom, werd ze uiteindelijk toch opgepakt en ondervraagd door de politie, waarbij ze werd gemarteld. Omdat ze vreesde voor haar leven vluchtte ze naar Nederland en vroeg hier asiel aan. Ondanks inspanningen van onder andere. Amnesty International met een rapportage waarin haar vluchtverhaal wordt bevestigd, wordt haar asielaanvraag afgewezen en raakte Anuradha in 2005 uitgeprocedeerd.

Ze wordt uit de opvang gezet en komt op straat te staan. Uiteindelijk weet ze het ASKV te vinden en klopt ze aan voor hulp. Zij kampt inmiddels met ernstig psychische en ook lichamelijke klachten: ze snijdt zichzelf en heeft suïcidale neigingen. In samenspraak met een huisarts weet het ASKV een intake te organiseren voor psychiatrische behandeling bij een GGZ instelling in Amsterdam.

Resultaat: volgens de psychiater is snelle en adequate behandeling zeker nodig, alleen wordt hier vanwege het ontbreken van basisvoorzieningen als huisvesting en inkomen niet toe overgegaan.

Omdat Anuradha geen verblijfsvergunning heeft, is zij niet verzekerd, heeft zij geen (vast) onderdak en geen inkomen. Dit vormt dus de reden dat haar uiteindelijk geen behandeling wordt geboden. Door dit uitblijven van de juiste zorg en toezicht verslechtert haar gezondheid. En al die tijd verblijft zij in de noodopvang van het ASKV, welke ontoereikend is voor een psychiatrisch patiënt.

Tegelijkertijd, zonder behandelaar is het óók zeer moeilijk een nieuwe procedure voor haar te starten. Immers, een behandelaar kan uiteindelijk onderbouwende informatie bieden over haar psychische toestand van Anuradha, welke nodig is voor de aanvraag van een verblijfsvergunning op medische gronden. Met andere woorden, zonder procedure geen basisvoorzieningen (opvang en inkomen) en daarmee geen behandeling en zonder behandeling geen procedure. Gelukkig kreeg Anuradha olangs toch haar verblijfsvergunning. In de tijd tussen de afwijzing van de asielaanvraag in 2005 en het herhaalde asielerzoek was er geen opvang, noch behandeling. Pas nadat het herhaalde asielerzoek was ingediend, kreeg ze een behandeling.

Gevaarlijk leven voor politica in Afghanistan

Arend Hamstra

Gevaarlijk leven voor politica in Afghanistan

De Taliban hebben gisteren bedreigd de verkiezingen voor het parlement te saboteren. Kandidaten als de uitgesproken Naheed Ahmadi Fahid liepen al groot risico.

AREND HAMSTRA

In Herat, een stad in het westen van Afghanistan, is Naheed Ahmadi Fahid (27) een bekende vrouw. Deze kandidate voor de Afghaanse parlementsverkiezingen heeft een uitgesproken mening over vrouwenrechten en dat wordt niet door iedereen gewaardeerd. Ze wordt met de dood bedreigd en haar campagne verloopt moeizaam. Toch gaat ze op pad en haar posters zijn overal in de stad zichtbaar.

Haar campagnecentrum heeft geen zwaarbewapende beveiligers of gesloten ijzeren deuren, zoals gebruikelijk is. In de ontvangstruimte zitten vijf jongemannen. Ze zijn gekomen om te horen waarom ze op haar zouden moeten stemmen.

Naheed Ahmadi Fahid komt aangetreden in een geblindeerde fourwheeldrive. Ze draagt een groene hoofddoek en een zwartgrijze sluijer die haar lichaam bedekt. Bij binnenkomst schudt ze de mannen niet

de hand, maar maakt ze een kleine buiging.

Ze spreekt eerst met de jonge mannen, dat zijn immers haar lievers. Ze praat vlug en vol passie, al kijken de jongens na enkele minuten wazig voor zich uit. Ze heeft het over corruptie, openheid en eerlijkheid. Fahid, die in Amerika rechten en politicologie heeft gestudeerd, ziet zich als deel van een beweging die Afghanistan wil democratiseren.

Al sinds haar zoede houdt ze van spreken. Toch is het spreken voor een groot publiek niet makkelijk. "In het begin was ik bang, niet alleen voor een aanslag, maar ook voor mijn publiek. Het is namelijk niet normaal in Afghanistan dat een jonge vrouw zich politiek inzet. Maar ik vecht voor mijn rechten en de rechten voor alle vrouwen," zegt ze strijdbaar.

Op 18 september is het de tweede keer sinds de val van het Talibanre-

Parlementsandidate Naheed Ahmadi Fahid

gime dat parlementsverkiezingen worden gehouden. Fahid: "Er zijn de vorige verkiezingen te veel stemmen gekocht en te veel loze beloftes gedaan door onverantwoordelijke politici die hun zakken hebben gevuld. Daarom mag ik nu de moeilijke boodschap uitleggen dat ik niet even, een twee-drie alles kan regelen voor mijn kiezers. Terwijl ande-

'Vrouwen moeten volop meedoen, dat had de profeet ook gewild'

re kandidaten beloven wegen of scholen te bouwen alsof ze de president worden, vertel ik dat ik dat niet kan beloven."

Fahid noemt zichzelf geen feministe, maar ze streeft naar gelijke rechten voor man en vrouw. Haar groene beweging, genoemd naar de kleur van de islam, staat middenin de islamitische traditie van gelijkwaardigheid tussen man en vrouw, legt ze uit.

"Vrouwen in het parlement zijn enorm belangrijk voor de toekomst van het land. Als de helft van de bevolking niet mag meedoen, dan kunnen we ons niet ontwikkelen. En ook al zijn de huidige wetten niet zo streng en discriminerend als die van de Taliban, vrouwen zijn absoluut geen volwaardige partner in de maatschappij."

Dat deze ideeën te radicaal zijn voor een groot deel van de overwegend zeer conservatieve moslimbevolking, bleek toen Fahid de discussie

aanging met een vooraanstaande mollah ofwel geestelijk leider. Deze mollah had zijn volgelingen opgeroepen niet op een vrouw te stemmen, omdat de *Koran* tegen vrouwen in het parlement zou zijn.

Door haar optreden op radio en tv werd ze bekender, maar dat betekende ook een einde aan haar bewegingsvrijheid. Sindsdien wordt ze voortdurend met de dood bedreigd en ontvangt ze dagelijks dreigtelefontjes en mailtjes.

Dat die dreiging reëel is, blijkt ook uit het feit dat op 26 augustus tien campagnemedewerkers van de vrouwelijke parlementariër Fauzia Ghani werden ontvoerd in het westen van Afghanistan. Vijf van hen werden later vermoord teruggevonden. Tijdens deze campagne zijn al vier kandidaten vermoord.

Fahid wil zo min mogelijk kwijt over het risico van campagne voeren. Ze heeft wel een lijfwacht en haar auto is extra beveiligd, maar ze wil zo menselijk mogelijk overkomen. Dus de beveiliging heeft zijn vuurwapen discreet in een holster onder zijn oksel in plaats van een AK-47 over zijn schouder.

Over vrouwen in de politiek en de *Koran* zegt ze: "De profeet spreekt over vrouwen als de hoeksteen van het gezin en de motor van onze economie, want zonder vrouwen zijn de mannen nergens. Iedereen heeft vrouwen nodig, dus ook middenin de maatschappij en niet ergens weggestopt in een donker huis. Ik wil dat vrouwen volwaardig mee kunnen doen in onze islamitische samenleving, zoals de profeet dat ook zou willen."

Oud-medewerker Arend Hamstra ging in september 2010 als verkiezingswaarnemer naar Afghanistan.

Hij beschouwt de situatie als ernstig en ook de zogenaamde veilige gebieden zijn steeds vaker doelwit van extreem geweld, zeker tegenover vrouwelijke parlements kandidaten. Hij doet verslag in het Parool.

Nieuw initiatief LOS: Meldpunt Vreemdelingendetentie

Landelijk Ongedocumenteerde Steunpunt (LOS)

Vreemdelingendetentie

Vreemdelingen die niet beschikken over een geldig visum/verblijfsvergunning als zij Nederland binnen willen komen en vreemdelingen die illegaal in Nederland verblijven, kunnen in bewaring worden gesteld. Zij zijn niet strafbaar, maar zij worden dan wel opgesloten in een grenshospitium, detentiecentrum, detentieboot/platform of uitzetcentrum. Dit zijn gevangenissen die speciaal voor deze vreemdelingen zijn gebouwd.

Kritiek

Er is veel kritiek op de omstandigheden in deze gevangenissen. Vreemdelingen, medewerkers van de detentiecentra en nationale en internationale organisaties klagen over het sobere regime, de medische zorg, het eten, de behandeling in detentie, de mogelijkheden tot contact met de buitenwereld, enzovoorts. Deze kritiek heeft vooralsnog niet geleid tot humanere detentieomstandigheden.

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie

Daarom start Stichting LOS nu met dit Meldpunt Vreemdelingendetentie. Hier worden klachten over de detentieomstandigheden verzameld. Zowel vreemdelingen, als bewaarders, geestelijk verzorgers, medische dienst, bezoekers, politici en anderen kunnen hier klagen over de detentieomstandigheden. Zo wil Stichting LOS meer zicht krijgen op de detentieomstandigheden. Zij onderzoekt de meldingen, klaagt hierover bij geschikte instanties en vraagt hiervoor aandacht bij politiek en media.

Klagen

U kunt hier een klacht indienen of een melding maken over de detentieomstandigheden. Dat kan op onderstaande website door het klachtenformulier in te vullen. Of door te bellen naar Stichting LOS, Meldpunt Vreemdelingendetentie op telefoonnummer 030-2990222. Vanuit detentie kunt u gratis bellen naar 0800-3388776. Wij registreren de binnenkomende klachten, onderzoeken de juridische mogelijkheden en nemen indien nodig vervolgstappen.

Informatie: www.meldpuntvreemdelingendetentie.nl

Het ASKV ontving deze sarcastische e-mail na aanleiding van onderstaand krantenbericht:

“Ja, Dordrecht is echt betrokken bij het asielbeleid, niet?”

Ook de inzet van alle politiediensten van regulier en hondendienst t/m de KLPD is buitengewoon, niet?”

Dordrecht en de politiediensten moeten allemaal een Koninklijke onderscheiding krijgen, niet?”

Politie zoekt naar ontsnapte asielzoeker

24 maart 2010

DORDRECHT - De politie in Dordrecht heeft op dinsdagochtend 23 maart in groten getale gezocht naar een 19-jarige uitgeprocedeerde asielzoeker die rond 10.45 uur wist te ontsnappen. Hij is tot op heden niet gevonden. De man was op 23 maart in het asielzoekerscentrum in 's-Gravendeel staande gehouden en was naar het politiebureau aan de Overkampweg overgebracht om daar te worden ingesloten, in afwachting van zijn uitzetting. De staandhouding en het overbrengen van de man verliep in een rustige en vriendelijke sfeer en er was geen aanleiding om de man te boeien. De man zat op de achterbank van een politieauto en was kalm en rustig. De auto was niet op slot en de man ontsnapte op het moment dat de auto vlakbij het politiebureau even stil stond, in afwachting van het openen van een toegangsdeur van het politiebureau. De man was niet verdacht van een misdrijf, hij is niet gevaarlijk of zelfs vuurwapengevaarlijk.

Toen de man weg wist te komen, stak hij de Overkampweg over in de richting van het Overkamppark. De politie zette binnen enkele minuten het Overkamppark, Landgoed Dordwijk en het Dubbelmondepark af. Deze drie locaties werden vervolgens grondig doorzocht, ook van boven met een helikopter van het Korps Landelijke Politiediensten. Ook werd direct een sms-alert met het signalement verspreid en werd een politiehond ingezet. De man werd echter niet meer aangetroffen.

De 19-jarige was gekleed in een blauwe spijkerbroek en een blauw shirt. Hij is 1.70 meter lang en heeft zwart haar. De man droeg sportschoenen die nat moeten zijn, want er is gezien dat hij een sloot heeft doorwaad. Wie de man heeft gezien of andere informatie heeft die helpt in het onderzoek wordt gevraagd te bellen met de politie in Dordrecht op telefoonnummer 0900-8844 (lokaal tarief).

Donateurs gezocht

Wat is vanavond op TV?

ASKV zoekt TV's voor haar cliënten.

Heeft u een TV over?

Neemt u dan contact op met Rieke

Tel nr: 020-7753478
E-mail moo@askv.nl

Help mee,

Verspreid onze donateurskaart.

U kunt deze opvragen via ons kantoor. Zij worden dan kosteloos aan u toegezonden.

Wij bedanken u om ons te helpen vluchtelingen te helpen.

Geen
postzegel
nodig

ASKV/Steunpunt Vluchtelingen

Antwoordnummer 45564

1040 WD AMSTERDAM

Steun het werk van ASKV/Steunpunt Vluchtelingen

Beste donateurs,

Bij deze willen we alle donateurs van het ASKV bedanken voor hun financiële en materiële ondersteuning. Dankzij u kunnen we vluchtelingen daadwerkelijk helpen. Door het toenemende werk lopen de kosten ook op. We kunnen nieuwe donateurs goed gebruiken en willen u daarom vragen onze donateurskaart te verspreiden. Als u hieraan wilt meewerken kunt u deze kaarten aanvragen bij ons secretariaat.

Wie wil ons helpen vluchtelingen te helpen?

Wij zoeken op korte termijn flinke vrijwilligers die twee dagen per week ons team willen versterken met: hulpverlening, actievoeren, Nederlandse les, publiciteit en praktische zaken. Word je ook zo kwaad om het vluchtelingenbeleid in Nederland en Europa? Neem dan snel contact op. Tot ziens.

Voor kleding en huisraad houden wij ons van harte aanbevolen

Word donateur

Het ASKV zet zich sinds 1987 in voor de belangen van afgewezen vluchtelingen. Dankzij de steun van donateurs kunnen we onze cliënten gedurende hun procedure ondersteunen met legeskosten, huisvesting en het hoogstnodige levensonderhoud. Tevens voeren wij actie om de situatie van vluchtelingen onder de aandacht te brengen.

Wat krijgt u ervoor terug?

U ontvangt periodiek onze nieuwsbrief Ruimte in de Marge waarin we verslag doen van onze werkzaamheden en over de situatie van vluchtelingen in Nederland. Het ASKV is een erkende vrijwilligersorganisatie met fondswervende mogelijkheden. Daarmee is uw gift aftrekbaar van de belasting. U wordt op de hoogte gehouden van onze acties, manifestaties en bijeenkomsten

Voor meer informatie over het ASKV
Tel 020 6272408
e-mail askv@dds.nl
Zie ook www.askv.nl
ING 7913334 trnv stichting ASKV in Amsterdam

Vrouwen eetcafé

Iedere laatste zaterdag
van de maand

Kom naar de
ontmoetingsavond met
eten en informatie.

Voor vrouwen zonder
en met papieren

Restaurant De Peper, Overtoom 301,
Amsterdam (tram 1 en 6, halte Jan Pieter
Heijestraat).
Vanaf 18.00 uur is iedereen welkom.

steunpunt vluchtelingen

Ik word donateur

Ik ondersteun het ASKV met een *doorlopende machtiging* tot wederopzegging van:

☐ € 10,- per maand	☐ eenmalige machtiging van: € __
☐ € __ per maand	☐ Ik wil graag jullie nieuwsbrief ontvangen
	☐ per e-mail ☐ per post

U kunt het bedrag altijd binnen 30 dagen terug laten boeken.

Naam .....

Adres .....

Postcode .....Woonplaats.....

Rekeningnr. | | | | | | | | | |

Tel.: ..... E-mail: .....

Handtekening .....